

Standard for helseprester

A close-up photograph of a hand lighting a white candle. The hand is on the left, holding the wick of a candle. The candle is lit, and the flame is bright. The background is blurred, showing what appears to be a church interior with golden light fixtures.

Denne standarden for helseprester eies av Spir – Profesjonsforbundet for prester, diakoner, kateketer og pedagoger, og er utarbeidet av Fagutvalg for prester i helsesektor (i tidligere Presteforeningen). Standarden henvender seg til helseprestenes arbeidsgivere og til helseprestene selv, som en hjelp til å etablere gode arbeidsforhold og kvalitet i tjenesten.

Det eksistensielle arbeidsområdet

Verdier

Helhet

I møte med personer, situasjoner og institusjoner er det et mål å se helheten; å se hele personen og helheten i situasjonen best mulig.

Rettferdighet

Preste- og samtaletjenestene skal arbeide for en rettferdig praksis og likeverdige tilbud til alle pasienter, pårørende og ansatte.

Nestekjærlighet og likeverd

Preste- og samtaletjenester (innenfor helse- og sosialsektoren) er livssyns åpne og møter alle mennesker med nestekjærlighet.

Alle mennesker er like mye verdt og skal bli møtt likeverdige.

Åpenhet

Alle skal møtes med åpenhet for sin egen tro eller sitt eget livssyn og sine tanker om livet, arbeidet, lidelse, sykdom og død.

Organisasjon

Åndelige og eksistensielle behov

Preste- og samtaletjenesten har et særlig ansvar for at pasienter og pårørendes åndelige og eksistensielle behov blir avdekket og møtt i sykehuset.

For at dette skal lykkes er det avgjørende at helsepersonell er årvåkne for disse behovene og har evne til å se og formidle når slike behov er til stede.

Preste- og samtaletjenesten legger til rette for undervisning og veiledning til helsepersonell i tillegg til den praksis tjenesten selv står for.

Åndelig og eksistensiell omsorg

Åndelig og eksistensiell tema inngår i den helhetlige omsorgen for pasientene og Preste- og samtaletjenesten er sykehusets spisskompetanse inn mot disse temaene.

Menneskerettighetene slår fast at tros- og livssyns-utøvelse er en grunnleggende rettighet. Tro og livssyn kan være særlig viktig for å finne tilhørighet, mening og håp i en smertefull og livstruende situasjon.

Palliasjon

Å få dekket sine åndelige og eksistensielle behov kan gi alvorlig syke og døende pasienter støtte og ferdigheter i å mestre belastningene de får i livets slutfase. Mange kan trenge hjelp til å utøve sin tro og sitt livssyn. Tjenestene må derfor legge til rette for åndelige og eksistensielle samtaler.

Andre livssyn

Preste- og samtaletjenesten etablerer samarbeid med andre tros og livssynsorganisasjoner for å imøtekomme åndelige og eksistensielle behov knyttet til ulike tros- og livssynstradisjoner.

Preste- og samtaletjenesten skal så langt det går ha kjennskap til andre livssynsrepresentanter som hentes inn av sykehuset.

Rolle

Presten

Helsepresten har en tydelig forankret rolle som vigslet, står under biskopens tilsyn, og forvalter kirkens ritualer på forespørsel fra pasienter, pårørende eller personell.

Åpen holdning

Helseprestens omsorg tar utgangspunkt i den andres behov og søker å fremme autonomi og eksistensiell trygghet.

Taushetsplikt

Helsepresten har taushetsplikt. Den er regulert i norske lover og forankret i kirkens lange tradisjon med sjelesorg, fortrolighet og skriftemål.

Reflekterende praksis

Helsepresten har en reflekterende praksis i møte med pasienter, pårørende og personell.

Oppdrag

Helsepresten er lydhør for pasientenes og de ansattes åndelige tradisjon og tilhørighet. Sykehusets oppdrag til preste- og samtaletjenesten er livssyns-åpent, og helsepresten bidrar til tilrettelegging for dette.

Øvrige ansvarsområder og faglig kvalitet

Verdier

Kvalitet, trygghet og respekt

Kvalitet, trygghet og respekt er nasjonale verdier for spesialisthelsetjenesten i Norge (2002). Disse verdiene ligger også til grunn for arbeidet i Preste- og samtaletjenestene.

Organisasjon

Psykososial støtte

Preste- og samtaletjenesten tilbyr samtaler, sjelesorg, debriefing og veiledning til ansatte og studenter på sykehuset.

Utvikling

Preste- og samtaletjenesten deltar og bidrar i faglig utvikling og forskning, og legger til rette for praksisstudenter og hospitering.

Krise og katastrofe

Preste- og samtaletjenesten inngår i organisasjonens plan for krise og katastrofer, og er en ressurs for ledelsen i forbindelse med debrief etter belastende hendelser.

Preste- og samtaletjenesten bidrar i å ivareta pårørende og helsepersonell i krevende behandlingssituasjoner.

Etikk

Spesialisthelsetjenesteloven § 2-4 a Klinisk etikkomité:
«Helseforetaket skal opprette en klinisk etikkomité. Andre virksomheter som omfattes av denne loven, kan opprette en klinisk etikkomité.

[...]

Den kliniske etikkomiteen skal være tverrfaglig sammensatt og ha medisinsk og helsefaglig kompetanse. Den kliniske etikkomiteen skal også ha brukerrepresentant. Komiteen skal så langt det er mulig, ha kompetanse i medisinsk etikk og helserett. Den kliniske etikkomiteen skal utføre sine oppgaver uavhengig og selvstendig.»

Rolle

Faglig standard

Helsepresten holder en høy faglig standard i samtaler, undervisning, veiledning og utviklingsarbeid i sykehuset.

Samhandling, utvikling og veiledning

Helsepresten kommuniserer godt tverrfaglig og er i stand til å dele kompetanse og refleksjoner med andre.

Etikk

Helsepresten stiller sin etiske fagkompetanse til disposisjon og søker å utvikle denne innenfor et helsefaglig perspektiv.

Ressurser og kompetanse

Organisasjon

Ressurser

Helseinstitusjonen sikrer nødvendige ressurser til Preste- og samtaletjenesten slik at tjenesten kan utføres i tråd med standard for helseprester.

Det skal tilrettelegges for at helsepresten kan fullføre spesialisering.

Veiledning

Helsepresten skal ha veiledning på egen praksis.

Rolle

Kompetanse

Helsepresten har teologisk utdanning på masternivå. For diakoner gjelder master i diakoni eller tilsvarende.

Både prester og diakoner er under biskopens tilsyn.

Helseprestene har mulighet til å bli Spesialist i klinisk prestetjeneste innen helse- og sosialsektor. Ordningen forvaltes av Spir gjennom Fagutvalg for prester og diakoner i helsesektoren.

Helsefaglig tilleggskompetanse

Helsepresten har eller skaffer seg nødvendig tilleggskompetanse for å forstå og jobbe i tråd med helsefaglige standarder og sykehusets behov.

Helsepresten skal holde seg oppdatert innenfor eget og nærliggende fagområder.

Andre dokumenter og utfyllende kilder

- [FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, artikkel 18](#)
- [Den Europeiske menneskerettskonvensjonen, artikkel 9](#)
- [Spesialisthelsetjenesteloven, § 2-4a](#)
- [Trossamfunnsloven § 16 annet ledd](#)
- Lovbestemmelser om presters profesjonsbestemte taushetsplikt, straffeloven § 211 og § 196 (avvergeplikt), jf også Forvaltningsloven § 13 om forvaltningsmessig taushetsplikt
- [Meld.St. 24 \(2019-2020\) Lindrende behandling og omsorg – Vi skal alle dø en dag, men alle andre dager skal vi leve.](#)
- [NOU 2013: 1 Det livssynsåpne samfunn. Det livssynsåpne samfunn – En helhetlig tros- og livssynspolitik.](#)
- [Presteforeningens profesjonsetiske retningslinjer.](#)
- [Spesialist i klinisk prestedtjeneste innen helse- og sosialsektor. Presteforeningen.](#)